

Torsby kommun

Torsby.kommun@torsby.se

Rektorn vid Frykensskolan

Fredric.norlin@torsby.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn av Frykensskolan
i Torsby kommun

Tillsyn i Frykensskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Torsby kommun under hösten 2012 och vintern 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Frykensskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 22 - 24 januari 2013.

Fakta om skolan

Frykensskolan är en av två skolor för årskurserna 6 – 9 i Torsby kommun. Skolan ligger i centralorten Torsby och tar emot elever från flera mindre skolor på landsbygden; Aspeds skola, Stöllets skola, Östmarks skola, Holmesskolan samt Sörmarks friskola i Torsby. Skolan är delvis ombyggd sedan fyra år då även årskurs 6 flyttade till enheten. Då skapades fyra avdelningar med fyra årskurser i varje avdelning men nu är eleverna organiserade i årskurserna 6-7, årskurs 8 och årskurs 9. En del av skolan kallas Resurscentrum och där finns olika stödverksamheter samt grundsärskolans lokaler. Skolan har tillgång till ett elevhälsoteam bestående av specialpedagog, skolsköterska och skolkurator tillika studie- och yrkesvägledare. Skolan köper psykologtjänster. Tillgång till skolläkare finns.

Grundsärskolan i Torsby kommun är i årskurserna 6-9 organiserad i en åldersblandad klass med elever mottagna i grundsärskolan i Frykensskolan.

I Frykensskolan går 7 elever i grundsärskolan.

Vid tidpunkten för tillsynen leds skolan av en tillförordnad rektor i väntan på att rekrytering av ny rektor ska avslutas. Det finns även två biträdande rektorer varav en tillträdde sin tjänst höstterminen 2012 och den andre är nytillträdd på sin tjänst vid tidpunkten för tillsynen.

Skolan har ingen sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen för årskurs 6 läsåret 2011/12. Skolverkets statistik för de nationella proven för årskurs 6 visar att 72 procent av eleverna var godkända i samtliga delprov i engelska, 80 procent i matematik och 83 procent i svenska. Statistiken visar även att flickorna nådde bättre resultat än pojkarna.

Skolverkets statistik för elevernas resultat i årskurs 9 för läsåret 2011/12 visar att eleverna hade ett genomsnittligt meritvärde på 201 vilket är under rikssnittet. Flickorna hade ett genomsnittligt meritvärde på 225 och pojkarna 174. Mellan läsåren 2007/08 – 2011/12 har det genomsnittliga meritvärdet varierat mellan 198 – 211.

Läsåret 2011/12 var andelen elever som nådde målen i alla ämnen 62 procent vilket är lägre än riksgenomsnittet. De elever som ej nådde målen i ett ämne var

16 procent och andelen elever som ej nådde målen i två eller fler ämnen var 22 procent. De flesta av dem som inte nådde målen var pojkar.

Samma läsår var 80 procent behöriga till yrkesprogram, 80 procent till estetiskt program, 79 procent till ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och 66 procent till naturvetenskapligt och tekniskt program.

I flertalet ämnen är det mycket stor skillnad på hur många av flickorna respektive pojkarna som erhållit betyget MVG. Av flickorna har en hög andel erhållit betyget MVG i alla ämnen utom i de naturorienterande ämnena och matematik. I hem- och konsumentkunskap har 62 procent av flickorna erhållit betyget MVG. Motsvarande andel pojkar som erhållit betyget MVG ligger mellan 0 – 12 procent.

Helhetsbedömning

Under de senaste åren har en stor del av eleverna vid Frykensskolan lämnat skolan utan fullständiga betyg. Endast 62 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen läsåret 2011/12. Skillnaden mellan flickors och pojkars resultat är stor. Det finns risk att skolans förväntningar är låga när uppfattningen finns på skolan att pojkarnas låga betygsresultat till viss del beror på att studietraditionen är lägre hos pojkarna inom upptagningsområdet. Frykensskolans meritvärde kan indikera att skolans arbete inte anpassats till de elever som har svårigheter i skolarbetet utan i första hand inriktats mot elever med högre betyg.

Det är positivt att skolledningen inför tillsynen har påbörjat ett arbete med att sammanställa och analysera elevernas kunskapsresultat. Sammanställningen har presenterats för lärarna och den diskussion som startat bland lärarna är viktig enligt Skolinspektionen, eftersom detta kan medföra att förväntningarna på eleverna höjs och att skolan prövar sina undervisningsmetoder för att förbättra och säkerställa att rätt åtgärder sätts in för att öka måluppfyllelsen.

På Frykensskolan finns rutiner för att utreda och ge särskilt stöd till elever som befaras inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Åtgärdsprogram upprättas för dessa elever, men eftersom elevernas behov inte alltid framkommer i åtgärdsprogrammen bedömer Skolinspektionen att det finns risk för att eleverna inte alltid får det stöd som de behöver. Inte heller säkerställer skolan genom uppföljning och utvärdering att rätt åtgärder sätts in. Skolan ger inte heller eleverna särskilt stöd i samtliga ämnen. Särskilt stöd ges i ämnena engelska, matematik och svenska. I övriga ämnen får eleverna arbeta extra under handledning av lärare på elevens val.

Tillsynen visar på brister inom grundsärskolan som måste åtgärdas för att säkerställa att alla elever får den utbildning de har rätt till. Det är rektors ansvar att se till att arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att

de nationella målen uppfylls. Vidare är det rektors ansvar att säkerställa att elever som kan vara i behov av särskilt stöd uppmärksammas och att det vid behov upprättas åtgärdsprogram. Det finns inga beslut och dokument som visar hur elevens utbildning är upplagd avseende ämnen och ämnesområden. Detsamma gäller otydligheten vid kunskapsuppföljningen i syfte att ompröva om eleven ska läsa ämnen, ämnesområden eller en kombination av dessa.

Eleverna i Frykenskolans grundsärskola har inte mycket gemenskap med elever i grundskolan vid Frykenskolan. Skolinspektionen menar att sådan gemenskap är viktig ur ett värdegrundsperspektiv och att gemenskap med andra också ger stimulans till utveckling och lärande.

Skolinspektionen bedömer att det saknas tillräcklig kunskap om skolans inre arbete och att det inte på skolan har tydliggjorts hur utbildningen ska utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen. Skolan saknar ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen vid skolan. Rektor har enligt skollagen ett ansvar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs och Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att så inte sker. Skolledningens påbörjade arbete med att analyseras resultaten är en grund för att skolan ska kunna pröva och utveckla metoder för att nå målen och göra förändringar för att underlätta för eleverna att nå bättre kunskapsresultat. Nu saknas analys av elevernas kunskapsresultat och koppling till verksamhetens utvecklingsbehov. Andra viktiga förutsättningar för att eleverna ska kunna nå goda kunskapsresultat är att de vet vad de ska göra och varför, vilka mål de ska nå, att de känner stimulans och motivation samt att de har inflytande över sitt lärande. Det är också viktigt att undervisningen anpassas efter elevens behov, förutsättningar, erfarenhet och tänkande och att eleverna utmanas att nå långt i sin kunskapsutveckling.

Skolan har påbörjat arbetet med att färdigställa matriser för att synliggöra kunskapskraven i de olika ämnena för eleverna och kopplat till vilka mål som eleverna ska nå i de olika ämnena. Matriserna är uppbyggda efter kursplanernas centrala innehåll och kunskapskrav. De matriser som avser kunskapskraven för varje ämne och som tagits fram i Torsby kommun av olika ämnesgrupper måste konkretiseras för eleverna så att de förstår vad de ska göra och varför.

I Skolinspektionens regelbundna tillsyn år 2008 angavs ett flertal förbättringsområde för att vidta åtgärder för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Bland dem kan nämnas uppföljning av elevernas kunskapsresultat, elevinflytande, anpassning av undervisningen, särskilt stöd samt ledning och kvalitetsarbete. Skolinspektionen anser att det är anmärkningsvärt att Frykenskolan uppvisar samma brister vid nuvarande granskning och inte har kunnat förbättra förutsättningarna för eleverna att nå kunskapskraven. Inte heller har skolan analyse-

rat orsakerna till att eleverna inte når kunskapskraven. Detta arbete har precis påbörjats.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Torsby kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet undervisning och lärande.

- Undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet
- Lärarna ska anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande
- Rektorn ska besluta hur utbildningen ska läggas upp utifrån den enskilde elevens förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på grundsärskolan
- Det ska vara dokumenterat hur elevernas utbildning i grundsärskolan är upplagd

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Lärarna ska enligt läroplanen ta hänsyn till elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Det framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Enligt skollagen ska huvudmannen för utbildningen avgöra om en elev som tas emot i grundsärskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden. Rektor får besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner om eleven har förutsättningar för det.

Lärarna uppger vid intervjuer att de har blivit sämre på att samordna undervisningen på grund av tidsbrist. Det förekommer diskussioner mellan lärarna om att de har svårt att organisera undervisningen och se vilka kunskapskrav som är gemensamma för flera ämnen. En del lärare samordnar undervisningen i de ämnen som de själva undervisar i. Lärarna uppger att det finns NTA-tema (Natur och teknik) men att samordningen mellan olika ämnen i övrigt inte är särskilt utvecklat. Det framkommer vid lärarintervjuerna att skolan i vissa avseenden fungerar som två skolor, årskurserna 6-7 för sig och årskurserna 8-9 för sig. Lärarna anser att det är ett stort problem, framförallt då kursplanerna har avsnitt för årskurserna 7-9. Tillförordnad rektor och de biträdande rektorerna säger att de inte har kännedom om hur samordningen fungerar bland lärarna.

Vid intervjuer med lärarna i grundskolan och elevhälsan framkommer att de försöker anpassa undervisningen efter elevernas olika behov och erfarenheter men de tycker att de borde vara mer differentierade i sin undervisning. Lärarna uppger att de ser sin begränsning i hur många olika arbetssätt de kan hålla ordning på. Det framkommer i lärarintervjuerna att det skiljer på hur mycket lärarna lyckas anpassa undervisningen och hur de kommunicerar detta med varandra. De tycker att det är lättare med anpassning av undervisningen i vissa ämnen som till exempel svenska och idrott och hälsa. Eleverna uppger i intervjuerna att alla oftast gör samma uppgifter på lektionerna. Även grundsärskolans lärare uppger att de har svårt att anpassa sin undervisning när hela gruppen arbetar med samma arbetsområde. Då arbetar ofta alla elever oavsett årskurs med samma uppgifter.

Vid intervju med lärare framkommer att alla elever i grundsärskolan läser ämnen enligt grundsärskolans kursplaner. Vid besökstillfället finns några elever som läser något ämne tillsammans med den grundskoleklass där de är placerade. Av besluten som fattas vid mottagande i grundsärskolan framgår inte om eleven huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden enligt grundsärskolans kursplan. Det saknas sådana beslut. Lärarna uppger att de i samråd med vårdnadshavare har tagit ställning till om tillkomna eleverna ska läsa ämnen eller ämnesområden i grundsärskolan. Det är oklart vilken kursplan som eleverna läser och blir bedömda efter när de läser något ämne tillsammans med en grundskoleklass. Det saknas dokumentation och beslut som visar hur dessa elevers utbildning är upplagd.

Av utredningen framgår att lärarna inte ger alla elever den ledning som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling eftersom de inte anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Undervisningen i olika ämnesområden samordnas inte så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Huvudmannen har inte avgjort om elever mottagna i grundsärskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden. Utredningen visar att rektor inte har beslutat eller

dokumenterat hur utbildningen ska läggas upp, d.v.s. om eleven ska läsa en kombination av ämnen, ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 4, 11 §§ 3 kap. 3 11 kap. 8 § skollagen

Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 1, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 1, En likvärdig utbildning och avsnitt 2.2

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på undervisningens innehåll

Motivering

Enligt skollagen ska den närmare utformningen av inflytandet anges i samband med den planering av verksamheten som förskrivs i bestämmelserna om systematiskt kvalitetsarbete. Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektor har ansvaret för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Det är, enligt läroplanen, inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer.

Rektorerna uppger att det formellt finns elevråd och klassråd. I elevrådet finns representanter från grundskolan och grundsärskolan. Från och med vårterminen ska de biträdande rektorerna ta ett mer aktivt ansvar för elevrådet. Eleverna uppger att inte alla klasser har klassråd och att elevrådet inte har fungerat bra under föregående termin. Lärarna bekräftar att eleverna varit besvikna på att elevrådet fungerat dåligt och att inte alla klasser har formella klassråd. Eleverna uppger också att de ibland kan påverka hur de vill arbeta och redovisa arbeten i vissa ämnen men att de inte kan påverka planeringen av innehållet i undervisningen. Det finns lärare som frågar vad eleverna tycker om lektioner och undervisningens innehåll, men oftast bestämmer de vad eleverna ska göra.

Det framkommer även vid intervjuer med lärare att eleverna kan påverka redovisningsformer och i några ämnen även innehållet i undervisningen. Några lärare uppger att de försöker vara lyhörda och efterfråga elevernas synpunkter. Grundsärskolans lärare uppger att de försöker ta tillvara elevernas önskemål och fånga deras intresse. Eleverna i grundsärskolan får i viss mån vara med och diskutera och påverka olika arbetssätt. Det finns ingen planering vid skolan för hur elevinflytandet ska genomföras utan det är upp till varje lärare.

Utredningen visar att eleverna inte ges möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen genom att de får ett reellt inflytande på innehållet i undervisningen. Utformningen av inflytandet anges inte i planeringen av verksamheten och skolan har ingen tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 § första stycket och 4 kap. 14 § första stycket skollagen samt Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan 2011, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet trygghet och studiero.

- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som innehåller konkreta åtgärder som skolenheten och varje särskild verksamhet avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever och därvid se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

I verksamhetsredogörelsen skriver rektorn att skolan arbetar med värdegrundsarbetet. Höstterminens start år 2012 var enligt tidigare rektor och lärare besvärlig med negativa attityder och konflikter mellan elever. De uppger att arbetet har pågått intensivt med att förändra attityder och för att stärka det

goda i samtal med elever. Inför läsåret 2012/13 har några i personalen påbörjat en kurs "Värdegrund och likabehandling" på Karlstads universitet. Skolans egen enkät visade våren 2012 att flera elever upplevde att de blivit kränkta eller mobbade. Rektor skriver i verksamhetsredogörelsen att skolan behöver redskap för att arbeta mer systematiskt och evidensbaserat inom värdegrundsarbetet. Eleverna och lärarna uppger att skolans korridorer och uppehållsrum är för små för att alla elever ska få plats. Det är ofta stökigt att ta sig fram och besvärligt när många elever ska hämta böcker i sitt skåp.

Det finns en likabehandlingsplan som även innehåller en plan mot kränkande behandling som är gemensam för grundskolan och grundsärskolan. Av planen framgår att det till exempel finns definitioner av begrepp, rutiner för hantering av uppkomna kränkningar samt mål och åtgärder. Det anges också vilka kartläggningar som ska göras. Skolan gör kartläggningar av riskområden, men det saknas konkreta åtgärder som behövs utifrån kartläggningen. Planen är känd av elever och lärare. Grundsärskolan har ingen egen plan mot kränkande behandling och dess verksamhet är inte synlig i grundskolans plan mot kränkande behandling.

Utredningen visar att skolan saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller skollagens krav. Planen anger inte vilka konkreta åtgärder som skolan utifrån de kartläggningar som gjorts, avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. Därmed utgår inte planen från de behov som finns vid skolenheten. Grundsärskolans verksamhet är inte synlig i likabehandlingsplanen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan, avsnitt 2.1

Särskilt stöd

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet särskilt stöd.

- Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till
- Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det
- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas

- Åtgärdsprogrammet ska följas upp och insatserna utvärderas löpande

Motivering

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon enligt skollagen ges sådant stöd. Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. Enligt skollagen ska åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektor. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av läroplanen framgår att rektor har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att elever får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Det framkommer i intervjuer med rektor, biträdande rektorer och lärare att det finns en arbetsgång att följa när någon lärare uppmärksammar att en elev riskerar att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av vid granskningen framgår dock inte alltid elevens behov tydligt. Det läggs ibland stort ansvar på eleven i åtgärdsprogrammen. Vid utvärderingen kan man till exempel utläsa att en elev säger att han slarvat ibland och att en elevs situation inte förändrats efter de åtgärder som satts in, men skolan beskriver inte vad de tänker göra åt det. Enligt rektorerna har åtgärderna inte alltid varit utvärderingsbara.

Vid intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorer framkommer att eleverna på Frykenskolan i första hand får särskilt stöd i svenska, matematik och engelska. I övriga ämnen som elever bedöms vara i behov av särskilt stöd i får eleverna arbeta under handledning på tiden för elevens val. Lärarna bekräftar att skolledningen betraktar "elevens val" som en stödåtgärd. Det framkommer också att även om många elever på grund av lässvårigheter fått hjälpmedel som till exempel datorer, så brister stödet på grund av att lärarna inte har fått kompetensutbildning så de vet hur hjälpmedlen ska användas. Det händer även att det saknas inlästa läromedel vilket är en förutsättning för att eleverna ska kunna använda hjälpmedlet.

Lärarna menar att det är svårt att få särskilt stöd till de elever som har behov av det. De uppger också att elevernas låga kunskapsresultat kan bero på bristande stöd eller på att fel åtgärder sätts in. Även om elever har åtgärdsprogram så dröjer det innan de får särskilt stöd. Eleverna kan få särskilt stöd i Resurscentrum eller i mindre grupp i klassrummet av resurslärare. Lärarna uppger även att de har svårt att bemöta elever som har inlärningssvårigheter på grund av till exempel utåtagerande beteende.

Det framkommer även vid intervjuerna med rektor och lärare att det finns elever som är i behov av studiehandledning på sitt modersmål som inte får det.

I intervju med grundsärskolans lärare framkommer att det vid tiden före Skolinspektionens besök inte fanns några åtgärdsprogram för elever i grundsärskolan. Det framgår av intervjuer och den verksamhetsredogörelse som lämnats in inför tillsynen att det finns en uppfattning om att mottagande i grundsärskolan i sig är en form av särskilt stöd och att det därför inte varit aktuellt med åtgärdsprogram. Vid intervju med lärare och rektor framkommer att det nu sker en förändring i synsättet och att det i dagsläget upprättas åtgärdsprogram för elever i grundsärskolan som är i behov av särskilt stöd. Lärarna menar att de nya kursplanerna och kunskapskraven gör det lättare att bedöma om en elev riskerar att inte nå kunskapskraven som minst ska uppnås och att det då kan bli aktuellt med ett åtgärdsprogram.

Utredningen visar att eleverna inte alltid får det särskilda stöd som de behöver i alla ämnen. Det framgår också av utredningen att de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av inte alltid uppfyller författningarnas krav då det inte alltid framgår att rektor har fattat beslut om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är och hur de ska tillgodoses samt att hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolans rektorer, elevhälsoteam och lärare får därför svårt att avgöra om rätt åtgärder satts in så att eleven når målen. Skolenheterna ger inte studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8 -9 § skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet bedömning och betygssättning.

- De skriftliga omdömena ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven
- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. De individuella utvecklingsplanerna ska vidare sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I Torsby kommun har lärarna arbetat i ämnesgrupper med att ta fram matriser för bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Matriserna, som ska beskriva elevernas kunskapsutveckling i respektive ämne, har bifogats till elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen i det digitala verktyg som skolan och kommunen i övrigt använder för ändamålet. Avsikten med matriserna är att elever och vårdnadshavare ska ha möjlighet att följa elevens utveckling i varje ämne i förhållande till kunskapskraven. Detta försvåras i och med att det ibland saknas en koppling mellan matriserna och eventuella kommentarer som lärarna har lämnat i det digitala verktyget. Det är därför svårt att få en helhetsuppfattning av hur elevernas kunskapsutveckling ser ut i respektive ämne. I de IUP som Skolinspektionen tagit del av saknas i majoriteten av fallen den framtidsytande del som ska finnas i varje IUP med en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

I grundsärskolans skriftliga omdömen beskrivs oftast vad eleven gjort och inte vilken kunskapsutveckling i respektive ämne som eleven har nått. Det framkommer inte i elevernas individuella utvecklingsplan vad skolan ska göra för att eleven ska utvecklas mer, utan det beskrivs vad eleven ska göra.

Av utredningen framkommer att de skriftliga omdömena inte avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Det framgår heller inte alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

11 kap. 16 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Torsby kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och ska särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen
- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det bedrivs ett kvalitetsarbete på skolenhetsnivå som består i systematisk och kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Vid tiden för Skolinspektionens besök finns en tillförordnad rektor för skolenheten. Rektor har delegerat arbetsledande ansvar till de två biträdande rektorerna, men vad de kan besluta om finns inte nedtecknat. En del utvecklingsarbete och kartläggning av elevernas kunskapsresultat har initierats av de två biträdande rektorerna. Detta bekräftas av lärarna vid intervjuer. Det framkommer också att lärarna inte uppfattat att tidigare rektorn fungerat som pedagogisk ledare. De uppger att rektorn inte varit insatt i deras undervisning eller tagit reda på vad de gör och lärarna är överens om att det är de som driver det pedagogiska utvecklingsarbetet i skolan och då med stöd av några pedagoger som går utbildningar i till exempel specialpedagogik. Lärarna uttrycker viss vilshenhet över att de inte vet vart de är på väg i sitt utvecklingsarbete. Biträdande rektor bekräftar lärarnas uppfattning om att rektor behöver ha en större kunskap om och större närhet till det pedagogiska arbetet.

Skolinspektionen har inte kunnat ta del av något dokumenterat kvalitetsarbete från Frykensskolan. Det finns inga kvalitetsredovisningar upprättade bakåt i tiden. Både biträdande rektorer och lärare uppger i intervjuerna att de nyligen diskuterat sammanställningar över elevernas resultat och de nu blivit medvetna om att en stor del av eleverna inte når de nationella målen i Frykensskolan men säger att de ännu inte har fört några djupare diskussioner om möjliga orsaker. Det framgår av intervjuer med lärare och rektor att det inte genomförs något systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga skolan följer inte kontinuerligt upp och utvecklar utbildningen utifrån elevernas kunskapsresultat för att formulera åtgärder för att förbättra resultaten. Tillsynen visar att skolans systematiska kvalitetsarbete brister även inom andra viktiga områden. Det saknas även analys av resultaten av skolans vidtagna åtgärder när det gäller individanpass-

ning, elevers inflytande, vädergrundsarbetet eller hur skolans arbete med åtgärdsprogram och särskilt stöd har påverkat elevernas kunskapsutveckling.

Utredningen visar att skolan saknar en rektor med god kunskap om det inre arbetet i skolan och som särskilt verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Dessutom tar inte rektor ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen vid skolenheten. Det saknas en analys av elevernas uppnådda resultat och en koppling till verksamhetens utvecklingsbehov. Således använder inte skolan resultaten för att utveckla verksamheten mot en högre måluppfyllelse. Rektor saknar då även underlag för att tydliggöra vilka nya prioriteringar, pedagogiska insatser och organisatoriska förändringar som kan behövas i verksamheten. Skolans rektor och lärare får då svårt att förstå varför resultaten ser ut som de gör både på individ- och skolnivå. Till följd av detta saknas dokumentation kring kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Oskar Cliffordson och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Karin Yllö-Werner
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).